

NOTAT

Værdighedsmilliarde og udgiftsudviklingen på ældreområdet

Ældresagen har fremlagt beregninger, der viser, at flere kommuner har skåret på ældreområdet i budget 2016 i forhold til budget 2015, selvom værdighedsmilliarde tillægges budget 2016.

Værdighedsmilliarde er uafhængig af kommunernes budgetter og skal derfor ikke vurderes ud fra disse. Rent beregningsteknisk har Ældresagen anvendt et for højt pris-lønskøn og ikke korrigeret for pl-rul samt opgaveændringer mellem budgetårene. Begge dele er med til at overvurdere budget 2015 i forhold til budget 2016. Derudover er der ikke taget højde for, at Ældremilliarde fra budget 2016 udmøntes over bloktilskuddet, hvorfor denne ikke fremgår af de foregående budgetter.

Kommunerne prioriterer de ældre borgere
I finanslovsaftalen for 2014 blev der afsat 1 mia. kr. til meraktivitet på ældreområdet. I 2014 og 2015 blev denne udmøntet som en pulje, hvor kommunerne skulle ansøge om at få udbetalt deres andel af midlerne. I 2016 er ældreområdet blevet lagt ind i bloktilskuddet.

Sammenholdes budget 2016 med budget 2015, så har kommunerne budgetteret med øgede udgifter for mere end 1 mia. kr. på ældreområdet jf. tabel 1 nedenfor. Kommunerne opprioriterer dermed ældreområdet selvom pengene er lagt over i bloktilskuddet.

Tabel 1: Udgifter til ældreområdet i mia. kr.

	B2010	B2011	B2012	B2013	B2014	B2015	B2016
Pleje og omsorg	44,4	43,4	42,8	42,5	42,1	41,8	42,9
Årlig vækst		-2,3%	-1,2%	-0,9%	-0,9%	-0,6%	2,4%
Ældrenøgler	39,5	39,1	39,5	39,6	39,8	39,9	41,1
Årlig vækst		-0,9%	0,8%	0,2%	0,6%	0,3%	2,9%

Note: Udgifterne er korrigeret til pl og opgave-2015-niveau.

Bemærk: Ældremilliarde indgår alene synligt i budgettet for 2016.

Pleje og omsorg er defineret som: Funktion 5.32.32 ekskl. grp. 002 og 003, funktion 5.32.33 ekskl. grp. 003 og 004, funktion 5.32.34, funktion 5.32.35 ekskl. grp. 001-004, 008 og 091 og funktion 5.32.37

Ældrenøgler er defineret som: Funktion 5.32.32, 5.32.33 og 5.32.34 med en vægt på ca. 82,5 procent og funktion 5.32.35 ekskl. grp. 001-004, 008 og 091 og funktion 5.32.37 med en vægt på ca. 47,8 procent

Ressourceudnyttelse og sund aldring

Kommunerne arbejder på ældreområdet med forebyggelse, rehabilitering og der investeres i velfærdsteknologi for at øge ressourceudnyttelsen. Samtidig bliver de ældre sundere og mere selvhjulpne, hvilket afspejles af at gennemsnitsalderen for nyvisiterede til hjemmehjælp i eget hjem på 5 år er steget med ca. et halvt år. Derudover er antallet af hjemmehjælpsmodtagere faldende på trods af en stigning i antallet af ældre. Men den enkelte modtager

får i dag flere timers hjemmehjælp ugentligt i gennemsnit end tidligere, jf. figur 1.

Dato 10. november 2016

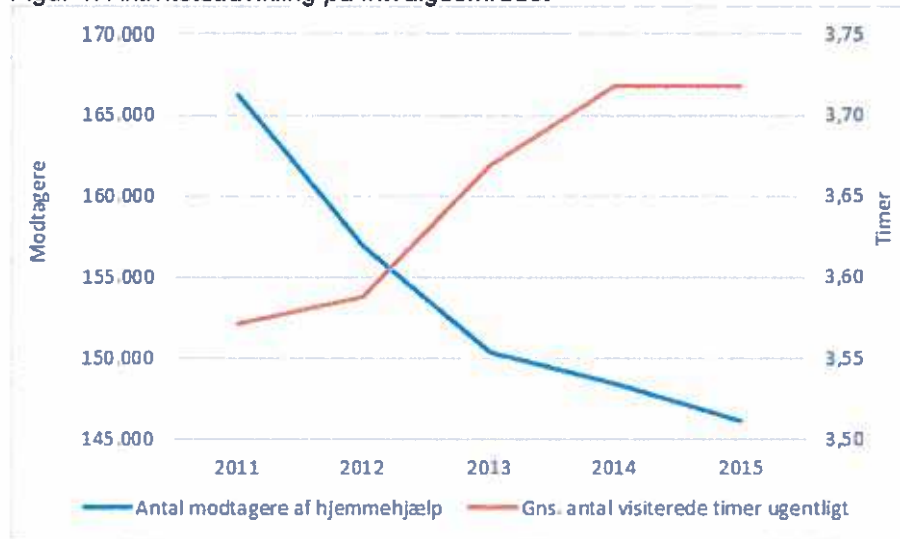
Sags ID:
Dok ID

E-mail: MNB@kl.dk
Direkte

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 5

Figur 1: Aktivitetsudvikling på fritvalgsområdet

Kilde: DST

Kommuner med faldende enhedsudgifter

Ældresagen har fundet 29 kommuner, der har budgetteret med færre udgifter pr. 80+ årige i 2016 end i 2015, selvom værdighedsmilliarden tillægges budgettet for 2016. I Ældresagens beregninger indgår både ældremilliarden og værdighedsmilliarden i budgettet for 2016, men ikke i budgettet for 2015. Det følgende baserer sig på beregninger, hvor ældremilliarden¹ er blevet tillagt budget 2015, hvor udgifterne er blevet korrigeret for pl-udviklingen og pl-rul samt opgaveændringer mellem budgetårene. Udover disse korrektioner følger beregningerne Ældresagens metode, hvorfor definitionen pleje og omsorg er anvendt og værdighedsmilliarden er tillagt budgettet i 2016.

Ved at bruge denne – efter KL's opfattelse mere korrekte - opgørelsesmetode øges antallet af kommuner, der har budgetteret med lavere enhedsudgifter i budget 2016 end i budget 2015, fra 29 til 45. I 43 af disse kommuner er der et stigende antal 80+ årige. Det skal her nævnes, at antallet af kommuner med lavere enhedsudgifter i budget 2016 end i budget 2015 pr. 65+ årige er 40 kommuner.

De 45 kommuner kan deles op i to grupper jf. tabel 2 nedenfor.

Gruppe 1 består af 29 kommuner, der har afsat flere penge til ældreområdet i budget 2016 i forhold til budget 2015. Anvendes Ældresagens opgørelsesmetode vil der kun være 14 kommuner i denne gruppe. Uanset opgørelsesmetode er det forkert, når Ældresagen skriver, at 29 kommuner har afsat færre penge til pleje og omsorg. At enhedsudgifterne falder i kommunerne, der indgår i gruppe 1, skyldes alene den demografiske udvikling.

Udviklingen i kommunernes økonomiske rammer betyder, at det ikke er muligt for alle kommuner at fastholde et bestemt udgiftsniveau pr. 80+ årige, da befolkningstilvæksten blandt de ældre er større end udviklingen i kommunernes økonomi jf. figur 2.

Dato: 10. november 2016

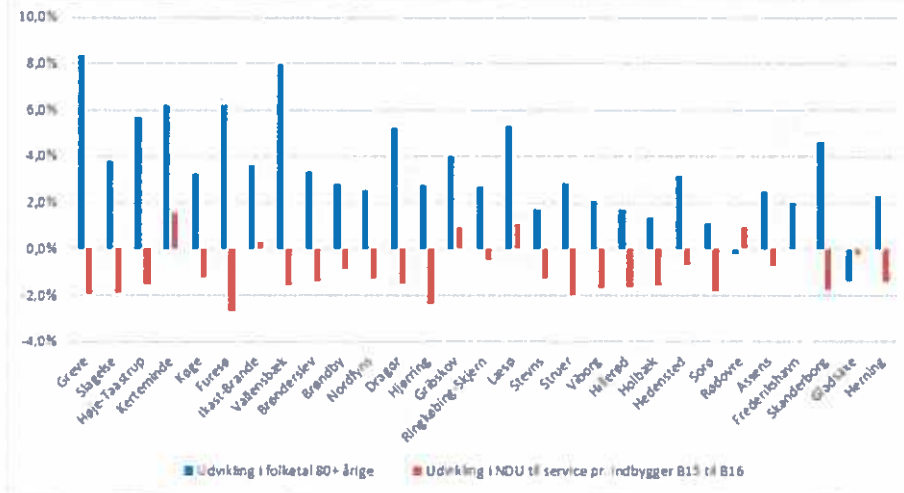
Sags ID
Dok. ID

E-mail: MNB@kl.dk
Direkte

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 5

Figur 2: Udvikling i folketal og nettodriftsudgifter til service

Kilde: DST

Gruppe 2 består af 16 kommuner, der både har faldende enhedsudgifter og et fald i budgettet til ældreområdet i 2016. Ift. Ældresagens opgørelsesmetode er denne gruppe øget med én kommune (Faaborg-Midtfyn Kommune). Dette behøver dog ikke at være et udtryk for en politisk nedprioritering eller serviceforringelser.

Forklaringen på hvorfor de 16 kommuner har faldende enhedsudgifter, kan være ligeså mangeartede som antallet af kommuner.

Foretages en lidt bredere analyse ses det, at Ringkøbing-Skjern, Hillerød, Struer, Skanderborg, Læsø og Herning har haft et udgiftsniveau over landsgennemsnittet, hvorfor det er naturligt at omprioritere midlerne mellem serviceområderne. Viborg, Hillerød, Holbæk, Frederikshavn Hedensted, Rødovre, Læsø og Sorø har alle økonomiske udfordringer, hvilket kan aflæses af kommunernes likviditet i 2015. Kommunernes likviditet ligger således under landsgennemsnittet. I nogle tilfælde er væksten i antal 80+-årige endvidere så lav (eller ligefrem negativ), at effekten på det samlede budget af sund aldring overstiger effekten af demografi.

Når kommunerne lægger budget på ældreområdet anvendes ofte en demografimodel, der tager afsæt i de historiske udgiftstal og den forventede udvikling i antallet af ældre. På den måde laves et overslag over de forventede udgifter til området i det kommende budgetår, hvis det eksisterende serviceniveau videreføres. Fremgangsmåden blev anvendt af Gladsaxe kommune i deres udarbejdelse af budget 2016. På grund af et dyk i udgifterne i regnskab 2014, så gav fremgangsmåden dog et for lavt estimat. Det har kommunen nu erkendt og derfor rettet modellen til i deres udarbejdelse af budget 2017, der derfor alene på denne baggrund øges med 16 mio. kr. på ældre-

området. Som det fremgår af tabel 2, så budgetterede Gladsaxe kommune på grund af fejlen med et lavere udgiftsniveau i 2016 i forhold til 2015. Nedgangen er dog ikke et udtryk for et faldende serviceniveau. Derfor har den enkelte borger i Gladsaxe kommune ikke kunne mærke forskel på serviceniveauet fra 2015 til 2016.

Tabel 2 – Overblik over kommuner med faldende enhedsudgifter, inkl. Ældresagens 29 kommuner

	Kom nr.	Kommunenavn	Udvikling i budget fra 2015 til 2016*	Udvikling i enhedsudgifter pr. 80+ årige fra B2015 til B2016*	Udvikling i folketal 80+ årige fra 2015 til 2016	Udgiftsniveau over/under landsgennemsnit i 2015	Litvidtet pr. indbygger kv. 3 2015
		Landsgennemsnit	2,3%	0,5%	1,8%	100,0%	6386
Gruppe 1	151	Ballerup	6,1%	-0,3%	6,4%	106,7%	9685
	253	Greve	4,9%	-3,2%	8,4%	105,4%	4996
	840	Rebild	3,7%	-1,1%	4,8%	92,7%	3730
	440	Kerteminde	3,6%	-2,5%	6,2%	92,8%	3646
	187	Vallensbæk	3,3%	-4,3%	8,0%	108,5%	8071
	260	Halsnæs	3,2%	-1,1%	4,3%	105,2%	3240
	350	Lejre	3,0%	-0,7%	3,7%	102,0%	3861
	169	Høje-Taastrup	2,7%	-2,8%	5,7%	109,6%	8538
	223	Hørsholm	2,7%	-0,3%	3,0%	74,7%	2945
	727	Odder	2,6%	-0,9%	3,5%	97,9%	7049
	320	Faxe	2,5%	-0,6%	3,2%	94,4%	5938
	190	Furesø	2,2%	-3,8%	6,2%	80,2%	10033
	849	Jammerbugt	2,2%	-0,3%	2,4%	92,8%	2666
	330	Slagelse	1,9%	-1,8%	3,8%	100,1%	5479
	217	Helsingør	1,8%	-1,5%	3,4%	99,7%	4233
	563	Fane	1,3%	-1,4%	2,8%	81,1%	5462
	259	Køge	1,5%	-1,7%	3,2%	106,6%	5949
	756	Ikast Brande	1,5%	-2,1%	3,6%	96,7%	6497
	461	Odense	1,5%	-0,8%	2,3%	99,4%	5100
	820	Vesthimmerland	1,4%	0,0%	1,5%	111,2%	2203
	155	Dragør	1,2%	-3,8%	5,2%	87,1%	9866
	810	Brønderslev	0,9%	-2,3%	3,3%	86,4%	1536
	550	Tønder	0,7%	-0,3%	1,0%	80,9%	6093
	480	Nordlyns	0,6%	-1,9%	2,5%	97,9%	9417
	153	Brøndby	0,5%	-2,2%	2,8%	108,2%	15065
	376	Guldborgsund	0,5%	-0,3%	0,8%	80,2%	1788
	400	Bornholm	0,3%	-1,4%	1,7%	97,8%	3826
860	Hjørring	0,1%	-2,6%	2,8%	96,5%	579	
270	Gribskov	0,0%	-3,8%	4,0%	97,2%	4838	
Gruppe 2	760	Ringkøbing-Skjern	-0,1%	-2,8%	2,7%	106,4%	6180
	791	Viborg	-0,3%	-2,4%	2,1%	92,9%	4928
	219	Hillerød	-0,7%	-2,4%	1,7%	102,5%	4083
	316	Holbæk	-0,9%	-2,3%	1,4%	98,7%	4754
	671	Struer	-1,0%	-3,8%	2,9%	103,3%	9360
	336	Stevns	-1,1%	-2,8%	1,8%	84,9%	7358
	430	Faaborg-Midtfyn	-1,4%	-1,9%	0,5%	79,1%	5684
	813	Frederikshavn	-2,2%	-4,1%	2,0%	99,4%	1247
	766	Hedensted	-2,8%	-5,7%	3,1%	84,6%	4004
	175	Rødovre	-3,6%	-3,4%	-0,2%	93,3%	4711
	420	Assens	-3,8%	-6,1%	2,5%	90,8%	10013
	159	Gladsaxe	-3,9%	-2,5%	-1,4%	90,3%	9943
	746	Skanderborg	-5,0%	-9,2%	4,6%	110,2%	7543
	340	Sorø	-5,2%	-6,4%	1,2%	93,5%	4019
	825	Læsø	-5,4%	-10,2%	5,3%	124,1%	4269
	657	Herning	-18,0%	-19,9%	2,3%	110,6%	6863

Kilde: DST

Note: Udgifterne er opgjort som pleje og omsorg. Udgifterne er i faste priser og korrigeret for pr-ful samt opgaver til B16-niveau.

Bemærk: Ældremiljøindgår alene i budgettet for 2016, da den tidligere blev udmøntet gennem puljestyre. Derfor er denne tillagt budgettet for 2015 for at gøre årene sammenlignelige.

* Værdi gælder i millionen er lagt oven i budgettet for 2016.

Dato: 10. november 2016

Sags ID:
Dok ID:

E-mail: MNB@kl.dk
Direkte:

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 5

Herning har, som det fremgår af tabel 2, skåret over 18 procent af deres budget til pleje og omsorg i 2016. Herning kommune har reduceret udgifterne til pleje og omsorg på plejehjem med 90 mio. kr. fra budget 2015 til budget 2016, mens udgifterne til socialpædagogisk bistand i samme periode er hævet med 133 mio. kr. Det skyldes ikke, at man har flyttet midler væk fra

ældreområdet, men at man i Herning har ændret konteringspraksis. Det har ingen betydning for serviceniveauet i kommunen.

Assens har øget budgettet til afløsning og aflastning samt tilbud om midlertidigt ophold med 15 mio. kr., der ikke indgår i definitionen pleje og omsorg, men som primært er en ældre ydelse. Omvendt har kommunen budgetteret med 10 mio. kr. færre til plejehjem og beskyttede boliger, der indgår i definitionen pleje og omsorg, men som ikke knytter sig til direkte pleje af borgeren.

At foretage en fortolkning af udviklingen i de enkelte kommuner alene ud fra et nøgletal, vil som ovenstående viser, ikke give et retvisende billede af, hvorfor den enkelte kommune har prioriteret, som de har gjort. Og hvad det egentlig betyder for borgeren.

Dato 10. november 2016

Sags ID
Dok ID

E-mail MNB@kl.dk
Direkte

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 5

